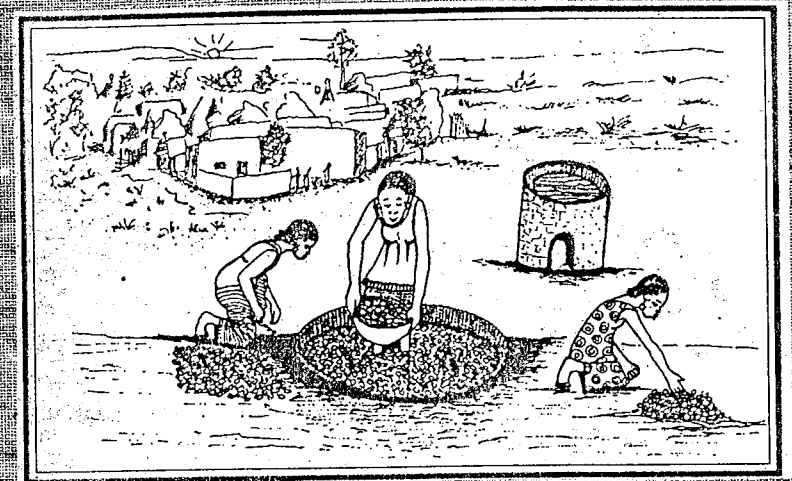

Isebere Jahara Tangara

TERIMUSO
SABA

Isebere Jahara Tangara

TERIMUSO SABA

Ɗɛbila

Cɛw ni musow bɛ balikukalan na. Kalanden jolenw cayara kulu fila bɛɛ la bi . A bennen nin waati in na, sɛben kalanta ka caya, kunnafonisebenw, gafew n' u ɲogɔnnaw. O de b'a to kalanden jolenw ka kalan bɛ sinsin ani ka barika cogo min u tɛ segin kalanbaliya dibi la.

Nin ka kan ka kɛ bɛɛ hami ye. O hami de y'an bila nin gafe sɛbenni na "terimusoma saba". Gafe in ɲɛsinnen bɛ mɔgo kalannen bɛɛ ma bawo, musow ta b'a la cogo min, cɛw fana t'a b'a la ten. Cɛw ni musow bɛ ɲogɔn demɛ, ka ɲogɔn dafa kɛnɛ bɛɛ kan bawo, fan fila ka lajini ye hadamadenya labenni n'a sabatili ye.

Ni kasara kofɔra ko min na k'o bɛ musow kunkan, cɛw mana sigi k'u bolo fila da u senw

kan k'olu kunko te, u laban b'a fo ca k'a soro u m'a bila kolon kono. O tuma, gafe in kono be tali ke musoya kasara do de kan min n'a donna ani k'a lakodon, fura jonjon be jini a la ce w ni musow fe.

Kasara fura te foyi ye a balili ko. Kunnafoni minnu be gafe in kono, olu bena a to donin ka faamuya bolokoli tijeniw na , tijeni minnu be ke kasara gelenw ye muso ma an ka sigidaw kono.

An ka kunnafoni dow ye laadilikanw ye. Dogoro Mayiga Fatumta Kanute de y'u kerengeren anw ye. An ka faamuya soro u kono, an ka se k'u labato ka musoya degun n'a kasara dow bali. O fura b'an bee bolo n'an y'a faamuya.

Daramani tarawele

Madusu, Majara ani Namata tun ye teri ye. U ka dugu ye Cakodugu ye. U saba ni npogoti werew be si du kelen kono, dugu musokoroba do ka so.

U b'u ka baara bee ke jogon fe. Ni kolotomowaati sera, u be taa kungo la jogon fe ka kolotomo ke. U b'u ka kolow fara jogon kan dinga kelen kono.

Ni kolosusuwaati sera, u b'o baaraw fana ke jogon fe. Tulu min mana soro u mogo saba je don. U be taa o feere u ka kubeda sugu la. Wari min mana soro, u b'o tila u ni jogon ce.

Kolotomɔ kɔfɛ, u bɛ taa dɔɔɔ fana jini k'o dalajɛ. N'o cayara tuma min, u b'o feere. O wari bɛ dɔ fara u kelen-kelen ka sɔrɔ kan.

Don dɔ la, u bɔtɔ kubeda sugu la, Majara ko a terimuso fila ma, ko samiye banna. UK'a lajɛ ka taa baardenya la Bamako. N'o kɛra samiye wɛrɛ bɛ se tuma o tuma, u na kɔɔminɛn dɔɔnin ni fini damadɔ sɔrɔ ka fara u baw ka nininen kan. O na kɛ olu ma bolomadɛmɛ ye.

ɲama k'o ye tiɲɛ ye. Nka, n'ale ye wari folɔ min sɔrɔ, ale b'o kɛ k'a yɛrɛ furakɛ dɔɔɔɔrɔso la. «Ne man kɛnɛ kɔsɛbɛ. N bɛ jini ka sa aw kɛrɛfɛ».

Madusu y'a nininka : «Mun bana bɛ e la n'an ka dugu bamananfurakɛla Yiriba tɛ se k'o furakɛ ? mɔɔɔw bɛ bɔ fo Bamako ka na furakɛli la a fɛ.»

ɲama y'a jaabi ni nin ye : «ne ka bɔɲa tɛ se ka furakɛ Yiriba fɛ. Ne ka bana ye dogoyɔrɔlabana dɔ de ye.»

Majara k'o la : «a fɔ kɛ, ɲama, an npogotigi dama don. Okɔ, an ye terimusomaw ye. Anw de ka kan ka ɲɔɔɔn dɛmɛ».

ɲama ye nin ɲɛfoli kɛ : «bana de bɛ ne dogoyɔrɔ la. Kabini ne bolo kora, bolokoli nɔ ma se ka kɛɲɛya pewu-pewu.»

Madusu kabara o folɛn : ee ! ɲama, ne tun ɲɛna ne kelen de ye banabagatɔ ye nin cogo la. Sisan; ne fana bɛ n ta ɲɛfɔ : npogo de bɛ ne na san kalo tan ni fila. Ne ɲɛgɛnɛ tɛ jo su, a tɛ jo tile. Ne yɛrɛ bɛ taa o ɲɛfɔ dɔɔɔɔrɔw

ye, u ka n furakε.»

Ɗama k'ola : «ne ta ka jugu ni e ta ye koyi ! Ne dogoyɔɔ bεε kera kurukuru ye fo ka se ne banakɔtaayɔɔma. Adɔwɔyεε kunbayara i n'a fo nkɔyɔkuru min bε kε mɔgow tulo la walima joli juguw keneyato la. Nin de bε ɲεgeneketo dimi i ko a ka ne faga. A kuru kelen bε yen, o bε joli botuma bεε ni ne ye n sɔnsori.

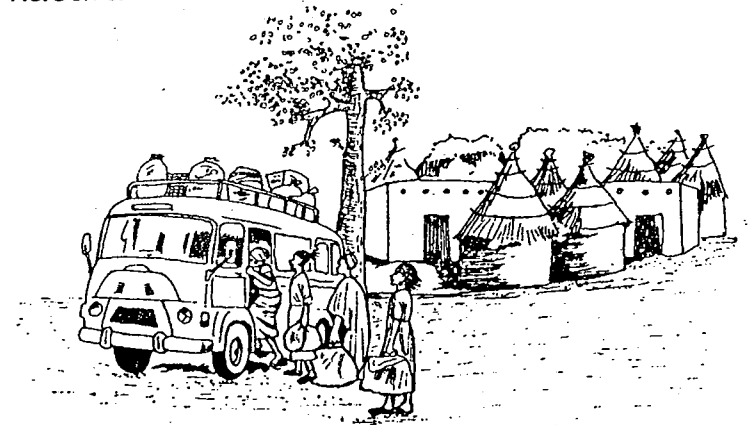
Ni dɔgɔtɔɔw ma se k'ofurakε, ne t'a don n bε min kε bawo, ne tε se ka furu.

Ne dogoyɔɔyεε ye malolakoba ye. Cε si tε nin ye muso la ka sɔn k'i magεε a la. N'i dun ma furu, i tε den sɔɔ. Ne ka diɲelatigε bεε tiɲεna. Ni ne dun ma furu ka den sɔɔ, ne kera bofusafu ye.

Nka, nin bεε ye ne tenenmusokɔɔba Bajεε de nɔ ye. Ne ba tun ma sɔn ne ka bolokoli ma fiyewu !»

Majara ka folen kera nin ye : «ne fa de ye ne kisi bolokoli ma. A kɔɔmuso Tenenba tun sigilen don Sumanbugu. O nana ne ni n dɔgɔnin nɔfε, ko Sumanbugu musomanin bεε bε boloko o don. Ne ba ma sɔn. A kasira ka taa ne fa wele gεε kan. Ne fa bolila ka na. A ko a kɔɔmuso k'a fara anw na barisa bolokoli tε diyagoya ye muso ma.

Ne fa n'a kɔɔmuso ma ben fo la abada bolokoli kan. O de ye ne ni n dɔgɔmuso kisi nin kasara in ma.»

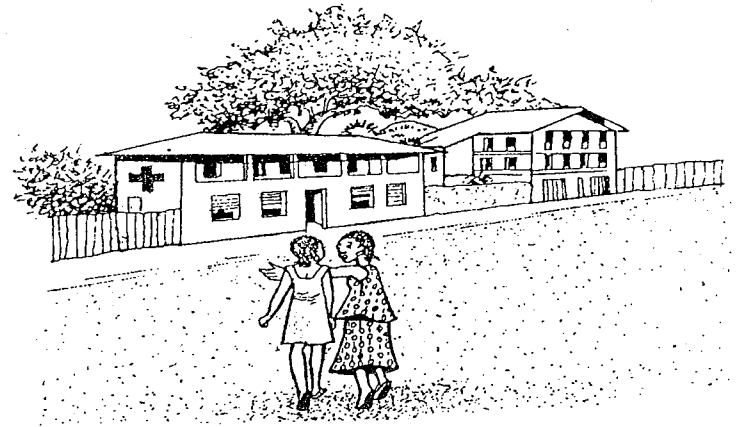
Majara, Madusu ni ɓama taara Bamako.
U ye kalo wɔɔɔ baara Bamako. Majara y'u
wele k'a fɔuye, u ka segin so barisa banikɔɔw
ye a damine ka na.

Majara ye nin nininkaliw ke a
taamanɔɔɔnw na: «aw tilara furakeliw la
dogɔɔɔɔw fe wa? samiyɛ sera de! an t'a
lajɛ ka segin so!» ɓama ko: «ne be taa mun ke
so. Dogɔɔɔɔw siranna ka maga ne dogoyɔɔ
la. U k'a furake, ko'a furakeli ka gelen kojugu
bawo saya be se ka bo a yɔɔ baarali kɔɔ. Ne
te taa n yere malo mɔɔo si ye an ka dugula. Ne
ka musoya tijena ka ban. ɓegeneke gansan
be digi ne na. I y'a don ko were ko te sa!»

Madusu y'a ta fɔ: «ne fana ye wari min
sɔɔ, o te se ka ne furake, bawo dogɔɔɔɔw ko
ne ɓegenebaranin de sɔgolen don.

Ne ka bolokolida ma kenɛya a diya la.
Ne ye kalo wɔɔɔ de ke joli be ne na. O joli
juguya kojugu fana ye barakɔɔdimi bila ne na.

ɓegene tun be ne mine tuma beɛ. Ne tun te son
ka taa a ke barisa ne sonsori o sonsori, ne
ɓefela be mandimi fɔ k'a joli bo. Okama, ne tun
be ɓegene mara fo a tun be tila ne na tuma
ɔw. Ne hakili la o ɓegene tila de tora ne na.
Dogɔɔɔɔw y'a fɔ k'o te. U ko fo ne
ɓegenebaranin ka kala. Wari min be ne bolo,
o te operason musakaw bo. Wari were
sɔɔɔogoya te ne ye. Ne fana ka musoya
tijenenen don pewu. Joni ye kɔɔomuso ye min
ɓegene be jigin a sen fe! An natuma fana ka
fisa ni sisan ye.»

Majara ye nin da o kan : «nin kera baara ye, ne kelen bɛna segin so. Nka, n bɛ taa fɛɛrɛ jini bolokoliko in na an ka dugu kɔnɔ ne teri ninnu ka kasaraw ye musoya kasara ye. Ni fɛɛrɛw ma tige kabini sisan, npogotigi caman de bɛ ko ka na minnu ka musoya bɛna don ngalaman na, k'u lanogo u si mume kɔnɔ.

Ne bɛ taa a jini ka dugu musokɔrɔbaw lafaamuya walasa u ka a don bolokoli y'aw ka musoya tije ka se hake min na. A kun ye npogotigi wɛrɛw kana boloko tugun walasa an dogɔw n'an denw bɛ tanga aw ta jɔgon ma.»

* *
* *

Majara seginna so. A taara dugu musokuntigi ka so k'i dantige : «ne ni Madusu ni Nama tun taara baardenya la Bamako. An

ye kalo wɔɔrɔ ke yen. Ne taara u nɔfe ko an ka segin so bawo samiye sera, wa olu fana ka kan ka taa u celaw la. Nama ni Madusu k'olu tɛ segin so tuguni barisa olu ka musoya donnen don bogɔ la kabini u ncinin k'o sababu ke bolokoli ye. U tɛ se ka celasigi ke. U ye furakeli ke dogɔrɔsow la ka dɛsɛ,u ma kenɛya. U dogoyɔrɔw de b'u dimi k'a sababu ke bolokoli ye. Ne nana a fɔ aw ye, aw k'a laje ka cogo jini musomaninw bolokoli la barisa bolokoli de ye Madusu ni nama ke mogɔtɔw ye.»

Sanaba, n'o ye musokuntigi ye, ale labanna ka wele bila muso tɔw ma, ka tonsigi ke; a k'u ka laje k'a bolokoli dabila: «An ka laadakɔrɔba de ye bolokoli ye; a kekun ye ka musomanin saniya , ni dow yɛrɛ b'a fɔ ka musomanin don seliji la; an bɛ nenajɛbaw ke a la, n'olu ye furasi, farin-farinbila, kolakarani

wansonfili ye bolokodenw bodon. An be o bee ke k'a jira ko an ka denmisenninw saniyali diyara an ye, hali ni denmisen kelen-kelenw ni be to a la tuma dow .Nka, ne tun t'a don ko musoya tijeni sababu be se ka bo a la. Ne be gelaya kelen min don, ni joli keneyacogo ma ne, nkoyokuru be falen a no na. Ne ye o kelen-kelenw ye n ka musojiginw senfe. O musow be men jiginni ko ka soru u ma keneya, k'o sababu ke kuru in mandimini ye kosebe; dow yere be laban ka to a la.»

Madusu ni Namana iora duguba kono, barisa ukera mogotowye k'osababuke bolokoli ye. U ka celataa tijena ; fen min dun bena na ni muso deseli ye celataa la, o te fen numan ye, wa mogot Ala deli o la.

Dugu muskorobaw ma son Sanaba ka folen ma. San yelemenen, u ye filanbolo dow ka bolokoli dogoda. Madusu ni Namana y'o men k'u to Bamako: U seginna ka na so k'u bena musokorobaw deli, u kana bana jini ka se musomanin werew ma.

Ee ! u sera don min, o duguje, bolokoli kera wa musomanin ncinin kelen tun be bolokodenw na, o ye tile saba ke , o ka joginnida joli ma se ka jo ; musokoroba bee siranna ; wotoro ninina k'a don okono ; utaara n'a ye u ka kubeda dogotowso la; sanni u be se n'a ye yen, npogotiginin joli kera i ko a ka ban ;

nka, u kunna diyara, dogotɔrɔw ye fura caman ke a la; a joli labanna ka jo; dogotɔrɔw y'a ka joli furake fo k'a ban.

O kelen na, dogotɔrɔw ye fen caman fo musow ye musomanin ka bolokoli kan; dogotɔrɔkuntigi ye nin kasara damado fo, a be minnu lase muso ma a ka dijelatige kono :

«-a be na ni joliban ye barisa dow joli te jo a diya la ;ni se ma ke n'o tigi ye dogotɔrɔso la jona, a joli bee be ban ; aw yere sera n'o kelen ye yan; n'o tun ma ke, o laban tun ye saya ye;

-a be na ni janyoi ye n'a ma ke ni muru jelen ye. O fana laban be se ka ke saya ye. Janyoi ni joliban mana minnu faga , a be fo ko subaga ye olu dun;

-ni mogo caman bolokora ni muru kelen ye, u farikolabanaw be se ka yelema jigon fe

barisa muru jolima be do ka banakisew ta ka yelema do were la: sidabana y'o do ye, walima sifilisi, walima sayi. Ni joli keneyacogo ma ne, a be ke sababu ye ka kuru were bila nefela la, n'a be fo o ma nkoyokuru;

-a be se ka muso konoma ka jiginni gelaya, barisa a bolokolida jolifon be ja; muso jiginni o jiginni, a be se ka mandimi kosebe. Nkoyokuru mana falen min na, o te se ka keneya ka ne; o caman be ke joli jugu ye tugun; janyoi fana be se ka o tigi min;

-a be na ni bana werew ye minnu be se ka muso ka bange nagasi, walima k'a bali bange yere la pewu sabula, a te son ce ka baro ma; o ba a tooro kojugu ;

o bana werew be se ka ke negenebaranin sogoli sababu ye min be a ke negene te jo fiyewu, walima bolokolida te

keneya yere. O tigi fana be laban ka sa. Sanaba, e mihi be jiginniwa ke, e be soro ka nkoyokuru ninu ye.» Sanaba ye o tinetigiya.

* *
* *

Ni Lama ni Madusu tun ya don k'olu be n'a sorobolokoli kera, utunte segin so sabula, u celakaw y'a men k'u nana yoro min, u ye furubolomaw wuli ka taa u nini u somogow fe.

Ni musomanin banna a ce la cikéduguw konɔ, o ye maloyaba de ye fa ni ba bolo; o kama, Madusu ni Lama ye ngon kuma ngonya, u sonna celataa ma barisa, u neɓora o fe n'u bangebaaw lamaloyali ye.

U ka furuw labanna ka ke i n'a fo laadaw y'a jira cogo min. U taalen celasigi la , a ma

teme kalo woro kan, Lama ce ye mogɔ da a kan ka taa di a faso la. A ko bilasiralikela k'a fo Lama somogomow ye k'a yafara Lama ma barisa a be sugune ke dilan na. Be b'a don o te muso danbe ye. Hali a jolen waati dow la, sugune be tila a la ; a be jigin a senfe. Ce banna a ka dumuni tobilen na negeneko in koson. Lama ka celasigi banna nin cogo la. Lama y'a faso bila maloya sababu la. A laban taara i nemadogo dugu were la.

Min ye Madusu ye, ale tora a ka celasigi la fo ka konɔ soro. Kabini a somina ko a konoma don, joro daminena. A te sunogo su, a te sunogo tile. A be hami, a be joro musokela gelayaw la. Nka, ni Ala ye min latige, o de be ke. A y'a jija ka konɔbara in toɓoto konuman fo ka kalo kononton dafa. Madusu jigintuma selen, a taara jigin u ka kubeda dogotorsoso la. A jiginto,

a joginna kosebe, fo a ma ne a nefela kalali ko.

O fere ma se ka sabati cogo si de la.

Madusu ye min joro kalo kononton konon,
n'o ye saya ye, a ma kisi o ma ; janyo ye
Madusu mine. A fatura k'a den fitinin to a
buranmuso bolo.

* *
* *

Bamananw ko: «Kojugu min be wolo
numan na, Ala k'o latige.» O kera wajuli ye

dugu musokorobaw ma. Madusu ni flama ka
kasaraw kera sababu ye ka hakili numan di
be ma; bolokoli dabilara dugu n'a lamini
konon.

Cekodugu bolokolikelaw ye jogon dalaje
ka ton sigi min sinsinna bolokoli dabilali kan.
Ton in ma dese o la. Bolokoli dabilalen, ton in
miiri kera ka fere jonjon sigi senkan min be ke
warisorosira ye k'u warikomago misenw
nenabo.

U y'a jira k'a fo u tun be nakobaara ke ka
fara bolokoli kan. O wale fila sorow de tun
bennen don u ka musakaw ma. Sisan, n'u
sera ka baara were soro ka fara nakobaara
kan, o be fisaya u ma kosebe.

Kelen y'i kanto, k'u ka taa se dugutigi
ma, k'a nefo a ye. U selen dugutigi ma, u y'u
dantige. Odiyara dugutigi ye kosebe. A k'u ka

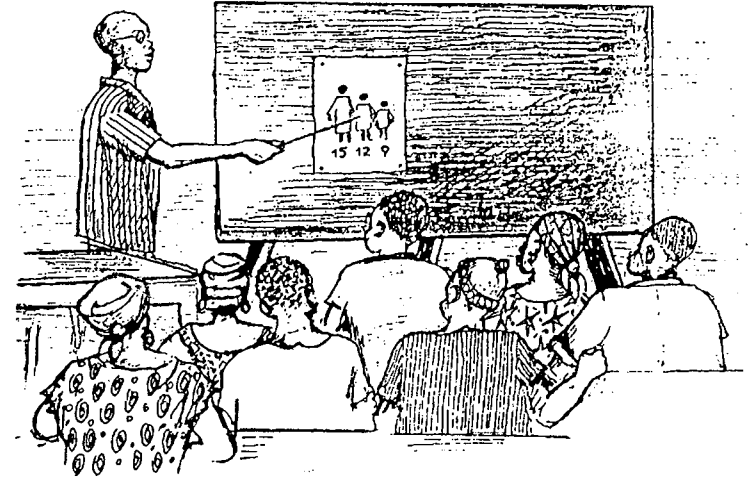
taa se kubeda musokuntigi ma; o mana u bilasira ni min ye, u k'o ke.

U selen kubeda musokuntigi ma, o y'a jira u la k'u be se ka safunɛdilan ke nka, f'u ka balikukalan donni ke folo, barisa safunɛdilan te taa jate minɛ ko, wa u be faamuyali soro kosebe nako ladoncogo fana na. Sannifeere la, u yere b'u ka jategafe se ben u yere ye. Mogo si te se k'u nanbara bawo, u yere be se ben don. Caman be fara u ka soro kan.

Bolokolimusow seginna ka taa nin beɛ nefo dugutigi ye. Walasa k'a ka nisondiya jira, dugutigi y'a ka du kura dukene labila u ye, u be dege safunɛdilan na ye. So belebele kelen be du in kono, a y'o di u ma. O kera kalanso ye.

O sababu ye dugu musomisennin beɛ don balikukalan na. Kalo woro be dafa tuma min na, Cekodugu balikukaramogon'a dugutigi

ye wele bila kubeda nemogow ma, u ka n'a laje, k'a don, ko dugu musow ye balikukalan ni safunɛdilan minɛ n'u sebe ye.

Kubeda nemogow fana ye mogo saba wuli ka taa Cekodugu, n'olu ye kubeda musokuntigi yere ye, a animateri min nesinnen don sene ni baganmara ni soro yiriwali ma, ani balikukaramogoba.

Mogɔ saba ninnu nimisi wasara koseɓe bawo, u y'a sɔrɔ kalandenw ka kalan taabolo ka ni, u ka nakɔw jɛna i ko kabako, wa u ka safunɛ bɛ san koseɓe u kerɛfɛduguw musow fɛ.

Walasa ka Cɛkɔdugu yiriwali sinsin ani ka dugumogow kɛ kenɛya sabati, animateri y'a fo u ye u ka bilankɔrɔ ni jurudɔnkɛsu o dayɛɛ, u b'u ka wari mara min kɔnɔ.

U bɛ se ka kalanden jolen dɔw kɛ warimarala ni sɛbennikɛlaw ye; mogɔ o mogɔ mana feere kɛ, o bɛ taa a ka wari mara bilankɔrɔkɛsu la. Kalanden jolenw bɛ o tigi togo, a jamu ni a ka wari marata hake n'a biladon sɛbɛn. Jagokun tɛ minnu bolo, olu bɛ se ka juru ta kɛsu la k'u bolomayɛɛma n'o ye.

Juru sarato, u bɛ tɔnɔnin da a kan ; o tɔnɔnin bɛ se ka fara jɔgɔn kan, ka jɛmogow bolomadɛmɛ,ka kenɛyasɔ jo Cɛkɔdugu : furakeyɔrɔ bɛ o la, jiginniso bɛ o la.U tɛ taa fo kubeda dɔgɔtɔrɔso la tugun furakeli ni jiginni na.

Odiyara koseɓe dugutigi n'a kankɔrɔsigiw ni musow ye. U y'a jira kubeda jɛmogow la, k'o bɛɛ bɛ se ka kɛ bawo, fɛn o fɛn de bɛ Cɛkɔdugu jɛtaa n'a yiriwali sabati, dugumogow bɛɛ haminanko ye o de ye.

HAKILIJAKABO

- 1 Nin npogotigi saba ninnu taakun tun ye mun ye Bamako ?
- 2 Mun bora u ka bamakotaa in kono ?
- 3 Madusu ni ɓama ye fura soro u ka banaw na wa ?
- 4 Mun de y'a to Madusu ni ɓama seginna u ka dugu la ?
- 5 U seginkun tun ye mun ye ?
- 6 Mun kera u la u seginnen ko u ka dugu la ?
- 7 Madusu ni ɓama labanna cogo di?
- 8 ɓama ni Madusu labancogo sababu la, Cekodugu bolokolimusow ye mun ke ?
- 9 Cekodugu musow ka balikukalan ye nafa jumen lase u ma ?
- 10 Cekodugu bilankorokesu ni jurudonso bena mun sabati dugu kono ?